

**ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI
MÔN NGỮ VĂN 9**

I. PHẦN ĐỌC – HIỂU (4,0 điểm)

*Tây Bắc ư? Có riêng gì Tây Bắc
Khi lòng ta đã hoá những con tàu
Khi Tổ quốc bốn bề lên tiếng hát
Tâm hồn ta là Tây Bắc, chứ còn đâu*

*Con tàu này lên Tây Bắc, anh đi chẳng?
Bạn bè đi xa, anh giữ trời Hà Nội
Anh có nghe gió ngàn đang rú gọi
Ngoài cửa ô? Tàu đói những vành trăng*

*Đất nước mênh mông, đời anh nhỏ hẹp
Tàu gọi anh đi, sao chữa ra đi?
Chẳng có thơ đâu giữa lòng đóng khép
Tâm hồn anh chờ gặp anh trên kia*

*Trên Tây Bắc! Ôi mười năm Tây Bắc
Xứ thiêng liêng rừng núi đã anh hùng
Nơi máu rỏ tâm hồn ta thấm đất
Nay rạt rào đã chín trái đầu xuân*

*Ơi kháng chiến! Mười năm qua như ngọn lửa
Nghìn năm sau, còn đủ sức soi đường
Con đã đi nhưng con cần vượt nữa
Cho con về gặp lại mẹ yêu thương*

*Con gặp lại nhân dân như nai về suối cũ
Cỏ đón giêng hai, chim én gặp mùa
Như đứa trẻ thơ đói lòng gặp sữa
Chiếc nôi ngừng bỗng gặp cánh tay đưa*

[...]

*Nhớ bản sương giăng, nhớ đèo mây phủ
Nơi nào qua, lòng lại chẳng yêu thương?
Khi ta ở, chi là nơi đất ở
Khi ta đi, đất đã hoá tâm hồn!*

(Tiếng hát con tàu – Chế Lan Viên)

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn thơ. (0,25 điểm)

Câu 2. Hình ảnh “con tàu” trong đoạn thơ biểu tượng cho điều gì? (0,5 điểm)

Câu 3. Câu thơ: Đất nước mênh mông đời anh nhỏ hẹp thể hiện điều gì? (0,75 điểm)

Câu 4. Em có nhận xét gì về cách xưng hô trong câu *Cho con về gặp lại mẹ yêu thương?* (0,5 điểm)

Câu 5. Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ trong đoạn thơ sau: (2,0 điểm)

*"Nhớ bản sương giăng, nhớ đèo mây phủ
Nơi nào qua, lòng lại chẳng yêu thương?
Khi ta ở, chỉ là nơi đất ở
Khi ta đi, đất bỗng hóa tâm hồn"*

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn ghi lại cảm nhận của em về hình ảnh thơ

*Nơi máu rỏ tâm hồn ta thấm đất
Nay rạt rào đã chín trái đầu xuân*

Câu 2. (4,0 điểm)

Nhà thơ người Mỹ Robert Frost viết: *"Trong rừng có nhiều lối đi, và tôi chọn lối đi không có dấu chân người."*

Tuy nhiên, nhà văn Lỗ Tấn người Trung Quốc lại viết: *"Kỳ thực trên mặt đất này làm gì có đường. Người ta đi mãi thì thành đường thôi."*

Hãy viết bài văn nêu suy nghĩ của em về hai ý kiến trên.

HƯỚNG DẪN CHẤM

I. PHẦN ĐỌC – HIỂU

Câu 1. Phương thức biểu đạt chính của đoạn thơ: biểu cảm (0,25 điểm)

Câu 2. Hình ảnh "con tàu" biểu tượng cho khát vọng lên đường, khát vọng về với nhân dân, hòa nhập với cuộc sống lớn của đất nước. (0,5 điểm)

Câu 3. Cách xưng hô: *con – Mẹ yêu thương* (0, 25 điểm) trong đoạn thơ có ý nghĩa là: thể hiện lòng biết ơn sâu nặng của con với cuộc kháng chiến, với Tây Bắc (0,25 điểm). Tây Bắc chính là mảnh đất mẹ, là Mẹ Tổ quốc, Mẹ nhân dân mà Chế Lan Viên đang khao khát trở về (0, 25 điểm).

Câu 4. Câu thơ "Đất nước mệnh mông đời anh nhỏ hẹp" trích trong bài thơ "Tiếng hát con tàu" của nhà thơ Chế Lan Viên, thể hiện sự nhận thức sâu sắc của nhân vật trữ tình về sự đối lập giữa cái rộng lớn, bao la của đất nước với cái nhỏ bé, tầm thường của cuộc sống cá nhân. (0,5 điểm)

Câu 5. - Điệp từ: *nhớ* (0,25 điểm)

→ Thể hiện cảm xúc, tâm trạng bồi hồi tha thiết (0,25 điểm)

- Phép liệt kê: *bản sương giăng, đèo mây phủ* (0,25 điểm)

→ Tác dụng: gợi nhắc những kỉ niệm với con người và thiên nhiên (0,25 điểm)

- Câu hỏi tu từ: *Nơi nào qua, lòng lại chẳng yêu thương?* (0,25 điểm)

→ Tác dụng: khẳng định tình cảm gắn bó với mảnh đất từng sinh sống (0,25 điểm)

- Phép đối lập: Khi ta ở chỉ là nơi **đất ở** >< "Khi ta đi, đất bỗng hóa **tâm hồn**" (0,25 điểm)

→ Tác dụng: nêu bật sự chuyển hóa trong tâm hồn tác giả, thể hiện tình cảm thủy chung, sâu nặng của tác giả. (0,25 điểm)

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

*** Yêu cầu về kĩ năng (0,5 điểm)**

- Xác định đúng vấn đề nghị luận
- Đảm bảo hình thức đoạn văn
- Diễn đạt mạch lạc, không sai ngữ pháp, chính tả

*** Yêu cầu về nội dung (1,5 điểm)**

- Giới thiệu vấn đề, tác giả, tác phẩm,
- Nêu cảm nhận chung: hình ảnh thơ mang ý nghĩa sâu sắc, thể hiện tình yêu quê hương, đất nước, tinh thần cách mạng của nhân dân Việt Nam
- Hình ảnh "máu rỏ" là biểu tượng cho sự hi sinh, mất mát. "Tâm hồn ta thấm đất" là biểu tượng cho sự gắn bó, hòa quyện giữa tâm hồn con người với đất mẹ.
- Sự kết hợp giữa hai hình ảnh này đã tạo nên một biểu tượng mang ý nghĩa sâu sắc:
 - + Nó thể hiện sự hi sinh cao cả, sự gắn bó sâu sắc của những người con đất Việt với quê hương, đất nước.
 - + Nó cũng là lời nhắc nhở mỗi người hãy luôn yêu quý, trân trọng quê hương, đất nước.
 - + Nó thể hiện sự gắn bó, hòa quyện giữa con người và thiên nhiên. Con người là một bộ phận của thiên nhiên, và thiên nhiên cũng là một phần của con người. Khi con người hi sinh, tâm hồn họ sẽ hòa quyện với thiên nhiên, trở thành một phần của thiên nhiên.

Câu 2 (4,0 điểm)

a. Yêu cầu về kĩ năng (1,0 điểm)

- Xác định đúng vấn đề nghị luận
- Đảm bảo hình thức bài văn
- Có bố cục 3 phần: mở bài, thân bài, kết bài
- Diễn đạt mạch lạc, không sai ngữ pháp, chính tả

b. Yêu cầu về nội dung (3,0 điểm)

*** Mở bài: (0,25 điểm)**

- Giới thiệu vấn đề bàn luận: sự lựa chọn của con người để dẫn đến thành công
- Trích dẫn hai ý kiến

*** Thân bài: (2,5 điểm)**

- Giải thích nội dung hai ý kiến (0,5 điểm):

- + Lối đi đã được người ta đi mãi thành đường: lối đi cũ, cách làm cũ, dễ dàng, đã quen thuộc, đã nhiều người thực hiện
- + Lối đi chưa có dấu chân người: lối đi, cách làm mới sáng tạo, mạo hiểm, Jung cảm đối đầu với khó khăn
- + Bằng cách nói ẩn dụ đầy hình ảnh, hai câu nói nêu lên những lựa chọn khác nhau để làm nên thành công trong hành trình cuộc sống của mỗi con người. Mỗi người có một lựa chọn riêng, mỗi lối đi đều có những thuận lợi và khó khăn riêng
- **Bàn luận, chứng minh (1,0 điểm):** Mỗi lối đi đều có những thuận lợi và khó khăn riêng

- + Lối đi đã được người ta đi mãi thành đường: đây là lối đi an toàn, nhiều thuận lợi vì đã có người đi trước, mình có thể rút kinh nghiệm để thành công, đến đích sớm. Tuy nhiên con người sẽ không còn nhiều cơ hội để tìm ra cái mới, tìm cơ hội chinh phục và khám phá

→ Học sinh đưa ra được hai dẫn chứng chứng minh.

+ Lối đi không có dấu chân người: đây là lối đi, cách làm chưa có, chưa đựng nhiều trở ngại, nhiều khó khăn phải đổi đầu, buộc con người phải 4ung cảm, phải sáng tạo, thậm chí mạo hiểm. Lối đi ấy có thể có rủi ro, nhưng con người phải biết chấp nhận để có được thành công cho lần sau. Nếu thành công, con người có niềm vui, niềm hạnh phúc của người tiên phong, người mở đầu.

→ Học sinh đưa ra được hai dẫn chứng chứng minh.

- **Đánh giá hai ý kiến (0,5 điểm):** Hai ý kiến trên thực chất bổ sung cho nhau, con người sẽ có được thành công khi vừa biết kế thừa kinh nghiệm của người đi trước, tìm lối đi an toàn, lại vừa sáng tạo kiếm tìm cái mới như một sự khởi nghiệp.

+ Chọn lối đi người ta đi mãi thành đường không có nghĩa là bảo thủ, dựa dẫm, kì thị cái mới vùi dập tinh thần sáng tạo.

+ Chọn lối đi chưa có dấu chân người không có nghĩa là phủ nhận hoàn toàn thành tựu đã có, liều lĩnh đại dốt, mạo hiểm một cách mù quáng để dẫn đến thất bại một cách vô nghĩa.

- **Bài học nhận thức và hành động (0,5 điểm):** Mỗi người cần biết tôi luyện và vận dụng các phẩm chất linh hoạt, sáng tạo, dũng cảm trong từng tình huống cụ thể của đời sống để có được thành công

* **Kết bài: (0,25 điểm)**

- Khẳng định lại giá trị câu nói

- Đưa ra bài học cho bản thân và mọi người